■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی ■ سردبیر: روحا... رجایی

جام جم

■ شاپا: ISSN1735-3637
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام جم)

یکشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۹ | ۲۳ رمضان ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیست و یکم - شماره ۵۶۶۲ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Sunday - 2020 May 17

حدیث روز: بحارالانوار

امام علی(ع): نهایت عدالت آن است که آدمی با خودش به عدالت رفتار کند.

پلک احساس: مولانا

دل را مجال نیست که از ذوق دم زند
جان سجده می‌کند که خدایا مبارکست

دعای روز بیست‌وسوم ماه مبارک رمضان

اللهمّ اغسِلنی فیهِ من الذّنوبِ وطهِّرنی فیهِ من العُیوبِ وامتِحِنْ قلبی فیهِ بتقوَی القُلوبِ یا مُقیلَ عثَراتِ المُذنِبین.

خدایا بشوی مرا در این ماه از گناه و پاکم نما در آن از عیب ها و آزمایش کن دلم را در آن به پرهیزکاری دلها ای چشم پوش لغزشهای گناهکاران.

اوقات شرعی:
اذان ظهر: ۱۳/۰۱ | غروب آفتاب: ۲۰/۰۴
اذان مغرب: ۲۰/۲۵ | نیمه‌شب شرعی: ۰۰/۱۱
اذان صبح (فردا): ۴/۱۸ | طلوع خورشید (فردا): ۵/۵۷

پیش‌بینی آب و هوا دوشنبه

تهران	ایلام	اردبیل	بوشهر	بجنورد	ساری	سنندج	کرمان
۲۹ / ۱۸	۳۲ / ۱۵	۲۴ / ۹	۳۳ / ۲۵	۲۲ / ۸	۲۴ / ۱۵	۳۱ / ۱۳	۳۰ / ۱۳

امروز در تاریخ:
روز بزرگداشت حکیم عمر خیام
پایان تألیف تفسیر «المیزان» (۱۳۹۲ق)

نگاه

تاجری که عاشق فرهنگ شد

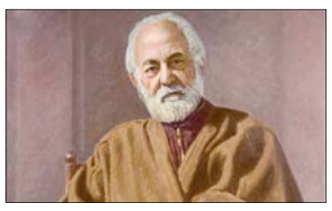

اگر گذرتان به خیابان امام خمینی(ره)، خیابان ملل متحد (باغ ملی) افتاد، حتما سری به موزه و کتابخانه ملک بزنید. موزه‌ای که بنا به توصیه صاحب و واقفش فضای بومی ایرانی خود را حفظ کرده و به اصطلاح فضایی زنده دارد و برخلاف موزه‌های رسمی و کلاسیک، روح را زنده می‌کند. حاج حسین ملک، واقف و بنیانگذار کتابخانه و موزه ملی ملک سال ۱۲۵۰ خورشیدی در تهران متولد شد. خانواده‌اش اصالتا تبریزی و مجتهدزاده بودند، اما پدربزرگش آقا مهدی به‌کسوت روحانیان درنیامد، بلکه در جنگ‌های ایران و روس به قشون دولتی پیوست و تا درجه سرهنگی پیش رفت. پس از جنگ به تجارت روی آورد و از امتیاز دوستی با میرزاتقی‌خان امیرنظام (امیرکبیر آینده) برخوردار شد. امیرنظام، پیشکار ولیعهد قاجار در آذربایجان بود و هنگامی که محمد شاه قاجار از دنیا رفت ۱۰۰ هزار تومان از آقا مهدی قرض گرفت تا ناصرالدین میرزای ولیعهد را از تبریز به تهران بیاورد و به تخت بنشاند. آقا مهدی هم به تهران آمد و به پاس خدماتش لقب ملک‌التجاری گرفت. بعد از آقا مهدی این لقب به فرزندش محمدکاظم رسید. محمدکاظم ملک‌التجار از راه تجارت و املاک وسیعی که در خراسان خریده بود، ثروت انبوهی را برای فرزندانش به ارث گذاشت و بخشی از این ثروت به حاج حسین ملک رسید. او دستیاری پدرش در اداره املاک خراسان را به عهده داشت و گویا نخستین علقه‌های فرهنگی‌اش در سفری که همراه پدر به مشهد رفت، بسته شد و اتفاقاتی باعث شد فکر بنیاد یک کتابخانه بزرگ به ذهنش خطور کند. کتابخانه‌ای که ملک از حدود سال ۱۲۷۸ خورشیدی فراهم آورد، ابتدا در مشهد بود و سپس به خانه پدری او در بازار بین‌الحرمین تهران منتقل شد تا در اختیار اهل فضل و دانش قرار گیرد و سال ۱۳۱۶ تقدیم آستان امام رضا(ع) شد.

گفت‌وگو با رضا دبیری‌نژاد، مدیرعامل موزه و کتابخانه ملک

کرونا، موزه‌ها را زنده کرد

کافه میرداماد

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

طبق آنچه در تقویم ایران نوشته شده، امروز روز جهانی موزه است. اما رضا دبیری‌نژاد می‌گوید دوشنبه روز جهانی موزه است و این جابه‌جایی امسال به این دلیل رخ داده که سال کبیسه است. امروز یا فردایش چندان فرقی نمی‌کند، مهم این است در این گفت‌وگو، صحبت به آنجا رسید که کرونا با همه بدی‌هایش، اتفاقات خوبی را برای موزه‌ها رقم زده است. با دبیری‌نژاد هم صحبت شدم به این دلیل که او مدیرعامل یکی از زیباترین و مهم‌ترین موزه و کتابخانه ایران است؛ کتابخانه‌ای که پر است از کتاب‌های خطی و نایاب. کتاب‌هایی که بنا به وصیت آقای ملک نباید از کتابخانه بیرون برده شوند. موزه ملک در یکی از محله‌های قدیمی تهران قرار دارد. دوره کرونا که تمام شد و موزه‌ها به حالت عادی برگشتند، سری به این موزه بزنید و از فضای آن حظ ببرید. این گفت‌وگو را هم بخوانید تا تعریف کلاسیک موزه برایتان تغییر کند و دیگر تصور نکنید موزه فقط گنجینه‌ای است برای حفظ آثار قدیمی و کهن.

برخی می‌گویند، موزه‌گردی فراگیری زیادی ندارد، با این نظر موافقید؟

به نظرم در سال‌های اخیر بازدید از موزه‌ها بیشتر شده به این دلیل که تنوع موزه‌ها افزایش یافته و مخاطبان بیشتری را به سمت خود جلب کرده‌اند. موزه‌های خصوصی زیاد شده‌اند و این به آمار بازدید اضافه می‌کند. تصور قالبی در چند سال اخیر شکل گرفت که موزه‌ها، پدیده گردشگری عمومی باشند، در حالی که موزه‌ها کارکردهای زیادی دارند و بازدید یکی از کارکردهای آن است. البته نباید موزه‌های ایران را با موزه‌های معروف جهان مقایسه کرد چون بسترهای گردشگری در ایران به قوت کشورهای توریست‌پذیر نیست. آمار گردشگری در کشورمان کم است و اگر موزه را مکان گردشگری بدانیم، بله، آمار بازدیدکنندگان آن نسبت به کشوری مانند هند پایین است. با ظهور ویروس کرونا و تعطیل شدن موزه‌ها و این که مردم نمی‌توانند حضور فیزیکی در این اماکن داشته باشند، این چالش را به وجود آورد که در چنین شرایطی چگونه می‌توان از ظرفیت‌های پنهان موزه‌ها استفاده کرد. موزه‌ها حتی اگر بازدیدکننده نداشته باشند، باید داشته‌ها و ذخایر خود را به مردم عرضه کنند. در شرایط کرونا بود که موزه‌هایی که خود را در بستر اینترنت تقویت کرده بودند و از زیرساخت‌های مناسب بهره‌مند بودند، موفق‌تر عمل و در فضای مجازی بازدید آنلاین راه‌اندازی کردند یا با استفاده از روایت‌های اینترنتی، مردم زیادی را به مخاطب خود تبدیل کردند. کرونا باعث شد تصور سنتی بازدید از موزه‌ها تغییر کند.

با استفاده از ظرفیت‌های اینترنت و استارت‌آپ‌ها حتی ما می‌توانیم موزه‌ها را به مدارس ببریم و دانش آموزان را با داشته‌های تاریخی آشنا کنیم

بازدیدهای مجازی به نوعی موزه‌ها را معرفی و برای آنها تبلیغ هم کردند؟

بله، در شرایط کرونایی برخی از موزه‌های ایران و موزه‌های جهان تلاش کردند آثار بیشتری از داشته‌هایشان را به نمایش بگذارند حتی به صورت پوستر و کاریکاتور. روی برخی از پوستر آثار مهم دنیا، مثل مونالیزا ماسک گذاشته شد که این شوخی و طنز باعث شد خیلی از مردم که حتی مونالیزا را نمی‌شناختند او را بشناسند. برخی از موزه‌ها در فضای اینترنت از مردم خواستند با وسیله‌هایی که در خانه دارند، آثار مهم موزه‌ها را بازسازی کنند و به نمایش بگذارند. این کارهای خلاقانه باعث شد بازدید سنتی از موزه‌ها تغییر کند و راه جدیدی برای حضور و مشارکت در موزه‌ها شروع شود. در شعارهای روز جهانی موزه روی اثرگذاری موزه بیشتر تاکید می‌شود و تلاش بر این است اثرگذاری و جریان‌سازی از موزه موضوعیت پیدا کند و دیگر بازدید از موزه دغدغه اصلی نباشد.

این جریان سازی در کشور ما هم آغاز شده؟

کم کم دارد اتفاقاتی شروع می‌شود. کرونا بدن‌ها و بدنه‌های ضعیف را نشان داد. کرونا ضعف‌های موزه‌ها را نشان داد و ثابت کرد موزه‌هایی که استفاده اینترنت و حضور در شبکه‌های اجتماعی را جدی نگرفته‌اند، عقب مانده‌اند و باید هر چه زودتر خود را به‌روز کنند. نمی‌توان موزه را فقط در بسته بازدید قرار داد و آن را فریز کرد. باید از روش‌های خلاقانه استفاده و همه مردم را مشتری موزه‌ها کرد. باید خوراک اینترنتی جذاب از ذخایر موزه برای مردم تهیه کرد و مدام در اختیار آنها گذاشت.

پس کرونا برای موزه‌ها نفع دارد تا ضرر؟

چند سال است شعار روز جهانی موزه بر اساس مشارکت همه مردم و همه اقوام و ملت‌ها برای استفاده از موزه‌ها ارائه می‌شود. اما در کشور ما معمولا شعارها تبدیل به برنامه و عملیات نمی‌شود. این شعارها مفهوم و کارکرد موزه‌ها را تغییر می‌دهد، اما ما آنها را نادیده می‌گیریم، برای همین است که موزه‌ها در کشور ما برای نابینایان، ناشنوایان، کودکان و... برنامه خاصی ندارند. در حالی که با استفاده از ظرفیت‌های اینترنت و استارت‌آپ‌ها حتی ما می‌توانیم موزه‌ها را به مدارس ببریم و دانش‌آموزان را با داشته‌های تاریخی آشنا کنیم. باز هم تاکید می‌کنم چون برای موزه فقط رویکرد بازدید حضوری را تعریف کرده‌ایم، ظرفیت‌های موزه‌ها نادیده گرفته شده‌اند. موزه‌های ما تک‌گو هستند و معمولا درباره آثار موزه کلاسیک و خشک و رسمی صحبت می‌کنند و این باعث طرد مردم و به‌خصوص نوجوانان و جوانان از موزه‌ها می‌شود. فضای موزه‌ها بسیار خشک و رسمی است، در حالی که موزه‌ها باید زنده و جاندار باشند و زمانی که وارد آنها می‌شوی احساس کنی وارد بدن یک موجود زنده شده‌ای. برای همین موزه‌های جهان به این سمت می‌روند که آثار موزه‌ها را با روایت‌های مناقشه‌آمیز، دراماتیک کرده و برای مردم جذاب کنند. موزه‌ها برای موفقیت باید به جذب مخاطبان غیرمتخصص روی بیاورند و موزه جایی شود برای همه مردم با هر سلیقه و اندیشه‌ای.

در دوره کرونا دیدیم که با آثار معروف موزه‌های دنیا شوخی شد مثلا با تابلوی مونالیزا، شام آخر و جیغ. در کشور ما شوخی با آثار معروف چگونه است؟

و همین شوخی‌ها چقدر در موفقیت موزه‌ها و آمار بازدیدکنندگان مجازی آنها تاثیر گذاشت و مخاطبان جهانی آنها را افزایش داد. اما در کشور ما طبق یک تفکر سنتی، آنچه قدیمی است در هاله‌ای از قداست پیچیده می‌شود و انگار نباید به آن نزدیک شد. در حالی که اصلا چنین نیست و مردم ما هم می‌توانند با آثار معروف شوخی کنند. حتی سلفی‌هایی که مثلا با تابلوی فتحعلی‌شاه یا امیرکبیر گرفته می‌شود، می‌تواند تبدیل به روایت‌های موزه‌ای شود. در جهان فیلم‌های کمدی زیادی با محوریت موزه ساخته می‌شود که معروف‌ترین آنها یک شب در موزه است. اما در کشور ما موزه در بسته‌ای خشک و رسمی پیچیده شده که به نظرم کرونا باعث شد کمی به خودمان بیاییم و نگاهی فراگیرتر و خلاقانه‌تری به موزه و کارکردهای آن داشته باشیم.

مقطع حساس کنونی

پسرعموها و دخترعموها و عوض شدن زمانه

(قسمت دوم)

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

دختر گفت: پس خانم سرآشپز فعلی چی؟ مرد جوان گفت: او دیگر به سن بازنشستگی رسیده است. ضمن این‌که در جهان همواره سرآشپزهای مشهور مرد هستند. دختر خواست چیزی بگوید، اما منصرف شد و از حسن نظر و اعتماد مالک رستوران تشکر کرد و به‌عنوان سرآشپز رستوران مشغول کار شد. دو ماه بعد وقتی مدت حضور دختر در آن شهر به یک سال رسید، اسبی خرید و پول‌هایی را که جمع کرده بود، برداشت و نامه‌ای به مالک رستوران نوشت و در آن گفت: من دختر بودم و دختر هستم، اما از آنجا که هنوز زمانه به‌طور کامل عوض نشده است، خود را به‌عنوان پسر معرفی کردم تا بتوانم از عهده اداره امور خود بربیایم. وی در پایان از حسن اعتماد مالک رستوران کمال تشکر را کرد. ساعتی بعد دختر به دوراهی رسید و به‌سوی راه زودبازده رفت و به شهری رسید که در آنجا مشاغل کاذب رونق داشت و در آنجا به جست‌وجوی پسرعمویش پرداخت و او را دید که با سر و وضع ژولیده و خاکی سر یک کوچه بن‌بست مشغول گدایی است. وی را صدا کرد و برایش یک دست لباس زیبا و یک اسب خرید و با هم به شهر خود برگشتند و نزد پدر و عمو رفتند. پدر پسرها وقتی آن دو را دید به پدر دخترها گفت: بفرما، لباس این را ببین، لباس آن را ببین. در این لحظه دختر به پسر گفت پیاده شود و اسبی را که برایش خریده نیز تحویل دهد، اما چون پسر ندارند لباس‌هایی که برایش خریده می‌تواند مال خودش باشد. وی سپس کیسه حاوی پس‌انداز خود را نیز در مقابل چشمان عمویش به پدرش داد. عمو وقتی چنین دید سرافکنده شد، پسر را با چوب کتک زد و از برادرش عذرخواهی کرد. در این لحظه مالک رستوران نیز که به تعقیب دختر پرداخته بود به شهر آنها رسید و با دختر ازدواج کرد و چندی بعد رستوران‌های زنجیره‌ای «دخترونه» را در شهر افتتاح و تا پایان عمر با خوبی و خوشی در کنار هم زندگی کردند.

مرور با عبور
جام جم ۲۰۰ سال قبل

ثبت‌نام شبانه روزی تلفن همراه

شرکت پست دیروز اعلام کرد: به منظور رفاه حال شهروندان ثبت‌نام از متقاضیان تلفن همراه در هشت منطقه پستی تهران و یک منطقه پستی شهرستان کرج و مراکز استان‌ها به صورت شبانه روزی انجام می‌شود. بر اساس این اطلاعیه تمامی دفاتر پستی تهران و شهرستان‌ها روز جمعه ۳۰ اردیبهشت برای ثبت‌نام متقاضیان دایر خواهد بود. شرکت پست از متقاضیان خواسته به‌تدریج به دفاتر پست مراجعه کنند. (صفحه ۲)

دار و دسته نیویورکی‌ها مقابل دوربین

مارتین اسکورسیزی ماه آگوست، فیلم دار و دسته نیویورکی‌ها را مقابل دوربین خواهد برد.

او از دنیل دی لوییس به جای رابرت دنیرو در یکی از سه نقش اصلی استفاده می‌کند. دنیرو مدتی قبل به دلیل مشغله زیاد از همکاری با دوست قدیمی خود، اسکورسیزی انصراف داد. این در حالی است که دنیرو از معدود بازیگرانی است که نزدیک به ۱۰ فیلم به عنوان بازیگر در کنار اسکورسیزی بوده است. دی لوییس از سال ۱۹۹۷ و بعد از فیلم بوکسور وارد تبعیدی خودخواسته شد و در هیچ فیلمی ظاهر نشد... دی‌کاپریو و کامرون دیاز دیگر بازیگران فیلم دار و دسته نیویورکی‌ها هستند. (صفحه ۳)

شکست طلسم تورم بالای ۲۰ درصد

رئیس کل بانک مرکزی در دهمین کنفرانس سیاست‌های پولی و ارزی ضمن ترسیم وضعیت اقتصادی ایران ابراز امیدواری کرد، با کاهش میزان تورم به ۱۵ درصد در سال جاری، طلسم تورم بالای ۲۰ درصد در اقتصاد ایران شکسته شود. محسن نوربخش، تثبیت نرخ ارز با ایجاد تعادل در عرضه و تقاضا در بازار بورس و ایجاد تعادل در درآمدها و هزینه‌های دولت را از دلایل عمده کاهش میزان تورم دانست. وی گفت: بر اساس برآوردهای مقدماتی بانک مرکزی در سال ۷۹، بخش ساختمان ۱۰ درصد، بخش صنعت ۴٫۲ درصد، بخش آب و برق ۶ درصد، بخش نفت ۴٫۲ درصد و بخش خدمات ۴٫۸ درصد رشد خواهد داشت.

توقیف روزنامه هم‌میهن

دستور توقیف موقت روزنامه هم میهن به مدیرمسؤولی غلامحسین کرباسچی از سوی شعبه ۱۴۱۰ دادگاه عمومی تهران صادر شد.

از جرایم این روزنامه می‌توان به شبهه‌افکنی و نشر اکاذیب علیه سپاه پاسداران، بسیج، نیروی انتظامی، قوه قضاییه، مجلس شورای اسلامی، وزارت اطلاعات و اختلاف‌افکنی بین مسؤولان نظام اشاره کرد.

در بخشی از دستور توقیف این روزنامه نوشته شده: با توجه به مجموع محتویات پرونده و از آنجا که به موجب اصل ۴۰ قانون اساسی هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منابع عمومی قرار دهد این روزنامه توقیف می‌شود... (صفحه ۲)

نارضایتی لطفی از دلبر آهنی

غلامحسین لطفی، بازیگر کارهای کمدی تلویزیون و سینما که اخیرا او را در دو مجموعه شب روباه و دلبر آهنی دیده‌ایم، مدتی است که فعالیت‌های خود را در سالن‌سازی سینما متمرکز کرده است. او که اهل قزوین است کار ساخت چند سالن سینما در مجتمع‌های تجاری را به‌عهده گرفته است. لطفی درباره مجموعه دلبر آهنی گفت: این مجموعه به دلیل ناهماهنگی و تعجیل در ساخت به‌شدت ضربه خورد و من اصلا از آن راضی نیستم. (صفحه ۱۲)